

Prædiken til 2020, 14. juni. 1.s.i trin. Ribe Domkirke.

De bibelske tekster, der i alterbogen er sat sammen til i dag, 1. s. e. trin., er – alle forskelle til trods - usædvanligt enige om advarslen imod rigdom, ikke mindst advarslen imod den griskhed og bjergsomhed, der ikke sjældent er forklaringen på, at rigdom kan hobe sig op.

Man skal ikke lade sit liv afhænge af den slags, er budskabet. For det kan hurtigt gå til alt sammen. Stenrig den ene dag, konkurs den næste. Hvor ofte har man ikke hørt det?

Eller også dør man fra det, lige som man skulle til at nyde det. Og hvad har det så lagt til ens liv som menneske, at man satsede så meget på at samle det sammen? *Se jer for og værd på vagt over for al griskhed, for et menneskes liv afhænger ikke af, hvad det ejer, selv om det har overflod.*

Konkluderer altså Jesus her i Lukasevangeliet, inden han fortæller sin lignelse om den rige bonde, som det netop gik sådan, at han faldt om samme nat, som han tilfreds havde konstateret, at nu havde han endelig nok. Den pointe kan ingen være i tvivl om.

Men et er omskifteligheden i denne verden; det grundvilkår, der hurtigt kan vende op og ned på vores liv, den forgængelighed, som Henrik Ibsen i sit store dramatiske digt "Brand" fra 1866 satte ord på med den bittersøde sætning "Evigt ejes kun det tabte". Et er altså forgængeligheden, noget andet er det moralske aspekt, som blandt de fire evangelister særligt Lukas har et skarpt øje for i sin gengivelse af Jesu ord og gerning:

Det moralske aspekt, ifølge hvilket rigdom i sig selv er umoralsk, for så vidt som den er blevet til på bekostning af den fattiges nød. Det eneste, der kan redde en rig fra fortabelse er derfor viljen til at dele med de fattige. Her bakkes Lukasevangeliet op af den gamle 68er Hans Anker Jørgensen, med hvem vi just sang med på "*Uden dig har kolde spekulanter skabt en hverdag uden lys og luft*" og "*Tjen hinanden, I er alle lige, der er ingen rige i mit rige*". De sidste ord kan ikke undgå at gøre ondt! Og det indgik derfor også meget stærkt i prædikantens overvejelser til i dag at fravælge Hans Anker Jørgensen til fordel for Thomas Kingo, hvis der hos Kingo havde været bare en smule mere forståelse at hente for den smule opsparede velstand, man har. Men det er der ikke (lige bortset fra den vederkvægelse, man altid kan finde i hans gammeldags sprog). For, som han skriver i en af sine salmer: *Så skal da mammon vige, og verdens trældoms-stand, vor Jesu nådes rige det aldrig lide kan... [S]om hyklere er van på mammon kun at håbe, på Gud sig dog beråbe, det går umuligt an.... [For] er dig verden stor og skøn i dine tanker, så har du tabt dit anker og sejler uden ror.*

Hans Anker Jørgensen har som evangelisk salmedigter ikke sin skepsis over for verdslig rigdom fra fremmede!

Når alt det er sagt, skal vi dog ikke fortabe os kun i kritikken af rigdommen, uanset at den er et tilbagevendende element i den samfundskritik, som man støder på overalt i både Det Gamle og Det Nye Testamente. Faktisk er der noget andet og mere og måske også dybere på spil i evangeliet, også her. Nemlig menneskets selvforhold. I sidste ende handler evangeliet altid om den enkeltes forhold til sig selv og sit liv. Det handler altid om livsholdningen, og i dag nærmere bestemt om spørgsmålet: Er livet (herunder alt hvad der er blevet os til del i det, det være sig materielt eller menneskeligt) en ret; er det noget vi ejer, noget vi kan gøre krav på?

Eller er livet – med det hele – symbolsk udtrykt: en gave. En gave, der fordrer at blive behandlet som sådan frem for at kunne betragtes som en ret?

Jesu svar giver sig selv med afvisningen af at fungere som dommer mellem to brødre, der ikke kan finde ud af at dele den fædrene arv imellem sig, og underforstået ikke kan finde ud af det alene af den trivielle grund, at de hver især påberåber sig deres ret.

Et menneskes liv afhænger ikke af, hvad det ejer, selv om det har overflod. Nej, det ved vi – og sikkert også de to brødre – kun alt for godt. Alligevel gemmer der sig her en dannelsesmæssig udfordring, man kan bruge rigtig mange år og mange vildveje på at forstå. Og lære, hvor lille og snæver tilværelsen bliver, uanset hvor begunstiget den objektivt set er, hvis den betragtes som en rettighed. Mens omvendt taknemligheden kan få en storhed ud af meget lidt, fordi den lige som glæden og kærligheden trækker på en strøm af kræfter, der har det forunderlige ved sig, at de i sig selv gør livet voldsomt større. Det paradoksale er, at den dag livet er blevet vores ejendom og ret, ser vi også alle mulige trusler imod det. Hvorfor vi må sikre os så meget desto mere. Mens taknemligheden allerede som taknemlighed har forstået, at intet er en selvfølge, at alt kan ske, og netop derfor er taknemlig.

Og apropos det, vi betragter som vores ret. Når vi i morgen, den 15. juni, på Valdemarsdag, fejrer selve hundredårsdagen for den grænsedragning, der forenede Nordslesvig, eller Sønderjylland, med Danmark (den begivenhed, andre foretrækker at kalde ”Slesvigs deling”), vil enkelte måske sidde tilbage med en ærgrelse over, at vi som nation ikke kæmpede for vores angivelige historiske ret og fik Danmark ført ned til Dannevirke, da tid var, men i stedet accepterede en sindelagsgrænse på

vilkår af en folkeafstemning efter princippet om folkenes selvbestemmelsesret. Og selvfølgelig er og ville det være en skøn og stor tanke - på enhver måde - med et Danmark ført ned til Ejderen. Men måske skal man alligevel være taknemlig for, at det gik, som det gik, når henses til, hvor meget blod påberåbelsen af netop historisk ret har kostet og stadig koster rundt i verden, herunder i det bibelske landskab, Jesus engang færdedes i.

Selvfølgelig kan det være nødvendigt at slås for sandhed og ret (og især da bekæmpe den uret, medmennesket lider). Men samtidig er det en god idé for sit eget livssyns vedkommende at lægge taknemligheden oveni, så man ikke glemmer det større perspektiv. Og i hvert fald skal vi være taknemlige for den fred, vi har med vores nabo i dag. Fred er, når man ser sig omkring, ingen selvfølge i verden, og når vi i morgen fejrer grænsen, er det på symbolsk vis også den dag, hvor vi igen åbner den. Efter en tid at have frygtet ikke at det tyske skulle flygte over hegnet, men covid-19!

I disse dage og uger kan vi – i hvert fald i Danmark – glæde os over, at normaliteten på så mange områder begynder at vende tilbage. Men, udtalte den israelske professor Yesha Sivan forleden til Weekendavisen: Det normale kommer aldrig igen. *Han spår, at vi alle bliver nødt til at vinke farvel til "det gamle normale" og forberede os på en helt ny verden [, og d]et er ikke kun en dårlig nyhed,* hedder det i artiklen. Og videre: *Glem de store indkøbscentre, drop rejserne og overvej nøje, hvordan de første skridt i en helt ny verden skal tages... Nogle lande vil opleve drastiske prisfald på boligmarkedet. Dels fordi vi ikke har de samme mængder penge at gøre med, og dels fordi kontorbygninger, banker og posthuse vil blive overflødiggjort, fordi vi omstiller os til at arbejde på en anden måde. Hvad angår turismen, er det en død sild, som kun vil blive genoplivet i en ny form. Turisme vil være præget af folks angst for nye udbrud og igen også af de mængder penge, den enkelte har til rådighed. Mange, der tidligere har rejst i udlandet, vil ikke have råd i den nye normale verden.* Så vidt den israelske professor og Harvard-doktor.

Det lyder slet ikke rart og er jo nødvendigvis heller ikke rigtigt. Men værre end sådanne perspektiver er det dog som den tragiske figur i lignelsen om den rige bonde at sidde trygt i hele sin, om man så må sige, gamle verden og dog have mistet det hele, fordi livet blev en ret for én i stedet for en gave. Derfor er der, næsten uanset hvad fremtiden måtte bringe, grund til håb og forventning for alle u-sikrede eksistenser, der øver sig i dristighedens tillid, at et menneskes liv ikke afhænger af, hvad det ejer, selv om det har overflod, men derimod - som taknemligheden fortæller os – er en daglig gave alene af Guds nåde. Glædelig søndag! Amen.

